

Sveriges Författarförbund - Sveriges Dramatikerförbund - Svenska Journalistförbundet - Sveriges Läromedelsförfattares Förbund - Konstnärernas Riksorganisation - Föreningen Svenska Tecknare - Föreningen Sveriges Konstantverkare och Industriformgivare - Svenska Fotografers Förbund - Föreningen Svenska Tonsättare - Föreningen Svenska Kompositörer av Populärmusik - Federationen Svenska Musiker - Svenska Teaterförbundet - Svenska Regissörsföreningen - Oberoende Filmars Förbund - Unionen - klubbarna vid Sveriges Radio, Sveriges Television och Utbildningsradion

KLYS

Konstnärliga
och Litterära
Yrkes
utövares
Samarbets-
nämnd

Stockholm 2012-09-10

Västra Götalandsregionen

Synpunkter på remissutgåva Västra Götalands regionala kulturplan 2013-2015

Om KLYS

KLYS har beretts tillfälle att yttra oss om ovanstående underlag till regional kulturplan. Efter en inledande presentation av KLYS och vårt arbete följer våra synpunkter. Det finns många mycket bra ambitioner i planen. I vårt yttrande tar vi framförallt upp sådant som vi tycker kan utvecklas.

KLYS – Konstnärliga och Litterära Yrkesutövares Samarbetsnämnd – företräder via sina 15 medlemsorganisationer ca 30.000 yrkesverksamma kulturskapare i Sverige. Dessa arbetar som bl.a. författare, musiker, kompositörer, tonsättare, bildkonstnärer, dramatiker, regissörer, journalister, skådespelare, filmare och dansare. Organisationerna samarbetar under KLYS paraply i frågor som rör t.ex. upphovsrätt, arbetsmarknad, tryck- och yttrandefrihet samt mediefrågor. KLYS har i drygt 50 år arbetat med dessa frågor på ett nationellt plan. I och med införandet av samverkansmodellen på den statliga kulturpolitikens område, har KLYS också påbörjat ett arbete på regional nivå.

Enligt förordningen för samverkansmodellen ska regionala kulturplaner tas fram ”efter samråd med länets professionella kulturliv och det civila samhället.” KLYS har uppfattat detta som en uppmaning både till regionerna och till professionella kulturskapare att ta tillvara yrkesverksammas regionala erfarenheter och att i dialog ta fram strategier och tydliga målsättningar för att förbättra professionella kulturskapares villkor och formulera en regional konst- och konstnärspolitik.

Den exakta formen för samråd väljer regionen själv. **KLYS verkar för att dialoger sker i formaliserad form**, dvs. att det finns en kontinuitet och långsiktiga strategier för att involvera professionella kulturskapare i processen **runt kulturplanens skrivande, genomförande och uppföljning**. KLYS verkar också för att sådana samråd arvoderas och att sådan arvodering budgeteras för i kulturplanen. Hur KLYS ser på samråd och vilka frågor som vi anser är viktiga har vi utvecklat i den avslutande kommentaren till kulturplanen.

KLYS

Konstnärliga
och Litterära
Yrkes
utövarers
Samarbets
nämnd

Övergripande kommentarer på kulturplanen

- Abstrakt kulturplan
- Planen förutsätter en mycket initierad läsare
- Saknar beskrivning av samråd med det professionella kulturlivet (och civilsamhället)
- Saknar avsnitt om professionella kulturskapares villkor

Abstrakt kulturplan

Mängden visioner, utgångspunkter, fält, fundament, handlingsprogram, strategiska områden och särskilda utvecklingsområden gör att planen upplevs som både abstrakt och rörig. Det är krävande att sätta sig in i vad som skiljer de olika nivåerna och avsnitten åt.

Planen går inte heller riktigt ner på djupet i konkretiseringsnivå. Det märks att ett omfattande arbete ligger bakom denna plan, men vi saknar fler **insatser** där alla visioner och strategier omsatts till praktik och uppföljningsbara målsättningar.

Planen förutsätter en mycket initierad läsare

Den regionala kulturplanen förutsätter dessutom en mycket initierad läsare. Avsaknaden av transparens väcker många frågor. Alla de möten som ligger bakom utkastet till regional kulturplan borde finnas dokumenterade. Och om man menar allvar med demokrati och vidgat deltagande borde de samråd som varit och de som komma skall ha beskrivits som en del av arbetet med denna nya kulturplan. Att få delta eller åtminstone få *ta del* av- är en förutsättning för att kunna bidra.

Det skulle också underlätta om kulturplanen sattes in i ett sammanhang i förhållande till samverkansmodellen. Inte bara för oss som läser och kommenterar många kulturplaner (och därmed ofrånkomligt jämför), utan även för att inte minst samverkansmodellen som process förmodligen utökade antalet läsare av ett sådant här dokument.

Saknar beskrivning av samråd med det professionella kulturlivet (och civilsamhället)

Härvidlag saknar vi beskrivning och problematisering av de samråd, referensgrupper och dialoger som förekommit under den första kulturplanepreperioden. Vilka lärdomar har gjorts inför denna andra kulturplan? Vilken typ av samråd/dialog har regionen haft; hur formaliserade har dialogerna varit (ett åsiktsmöte eller flera fördjupade med tydliga dagordningar?); har det varit fler än ett möte; olika eller samma teman; är det samma personer eller olika som deltagit? Har samråden varit öppna och mer anonyma hearings eller

KLYS

Konstnärliga
och Litterära
Yrkes
utövares
Samarbets
nämnd

har ett mindre antal utvalda personer deltagit? Hur har resultaten av dialog med det professionella kulturlivet kunnat användas i praktiken? Finns det sådant som inte fungerat och hur kan det i så fall utvecklas under kommande kulturplanperiod?

Saknar fördjupat avsnitt om professionella kulturskapares villkor

Det finns visioner om konststartsutveckling i Västra Götalandsregionen, vilket är positivt. Vi skulle dock gärna se att detta avsnitt tog ett steg till i problematisering om kulturskapares villkor och kulturell infrastruktur utifrån konstområden och/eller konstarter. Och att denna problematisering följdes av uppföljningsbara insatser. Dvs. formulerades som ett "handlingsprogram", "strategiskt område" eller motsvarande.

Det finns kortare beskrivningar om villkor för olika konstarter framförallt under avsnitt "strategiska områden" samt "särskilda utvecklingsområden". De är uppdelade konststartsvis. Sådana avsnitt skulle med fördel kunna utvecklas i ett gemensamt avsnitt om professionella kulturskapares villkor och genom insatser söka svar på frågan: hur ser villkoren ut för att verka inom och utanför regionens gränser inom sitt konstområde (ord, ton, bild/form och scen/film) eller inom sin profession?

Det finns ett antal strategier för att förbättra förutsättningar, både inom och utanför regionens gränser. Vi noterar också att Västra Götalandsregionen valt att lyfta fram några konstarter för en tydligare genomlysning och med särskilda program för utveckling under den kommande kulturplanperioden – vad vi kan se handlar det om litteratur, form/konsthantverk, dans och musik. Att dessa konstområden och konstarter är i behov av genomlysning och särskilda handlingsprogram är inget vi motsätter oss, men KLYS och medlemsorganisationerna skulle gärna se att en sådan satsning är en del av en långsiktig plan att stödja utveckling inom *alla* konstarter (och branscher). Det tror vi är syftet, men det skulle kunna utvecklas i en tydligare beskrivning.

KLYS kommentarer, kapitel för kapitel

Inledning

Här står att kulturplanen är ett "verktyg för att förverkliga vision och strategi [och] kulturnämndens *instrument för att vidareutveckla* kulturpolitiken i Västra Götaland vid sidan om årsbudget och uppdrag till olika verksamheter (vår kursivering)." En kort beskrivning av **hur** planen förverkligar vision och strategi samt hur den vidareutvecklar kulturpolitiken skulle ge ett välkommet läsarstöd.

Här nämns att regionen haft "formaliserade dialoger" med "Västra Götalands 49 kommuner

KLYS

Konstnärliga
och Litterära
Yrkes
utövarers
Samarbets
nämnd

och ca 100 *utförare* (vår kursivering).”

Utförare är ett något förvånande begrepp i sammanhanget. Vilka är det? Är det regionala institutioner eller andra med regionala eller kommunala uppdrag? Och är det inte en ganska vid tolkning av principen om armlängds avstånd i meningen ”Västra Götaland tillämpar en beställar-utförarmodell, vilket innebär armlängds avstånd mellan kulturnämnden och verksamheterna.” Här står att läsa att ”kulturnämnden formulerar inriktningar och mål [utifrån] kulturpolitiska prioriteringar”. **Här står dock inget om den konstnärliga friheten att formulera innehåll som är den andra delen av principen om armlängds avstånd.** Ger en *beställning* till en *utförare* tillräckligt med konstnärlig frihet?

Sammanfattning

Den regionala kulturplanen vilar på Västra Götalands vision och regionala utvecklingsstrategidokument ”Det goda livet” samt på Västra Götalands kulturstrategi ”En mötesplats i världen”. Kulturplanens handlingsprogram är Västra Götalandsregionens sätt att ”operativisera kulturpolitiken och stärka samhällsutvecklingen”. Handlingsprogrammen beskrivs sedan i ”strategiska områden”, ”kulturen i andra politikområden” och ”områden i samverkansmodellen”. Så långt går det att vara med, i alla fall i teorin. Förutom att det inte står förklarat hur de senast nämnda tre kapitlen förhåller sig till varandra. Här nämns inte heller hur kapitlet ”Kulturpolitiska fält” förhåller sig till ”Handlingsplaner” eller för den delen till kapitlen med insatser.

Med tanke på att det är en förhållandevis kort plan upplevs sammanfattningen som onödigt omfattande. Den fungerar dessvärre inte som stöd för en läsare som försöker få överblick.

Kulturpolitiska utgångspunkter

Kapitlet tar upp de politiska styrdokument som kulturplanen förhåller sig till:

- EU 2020
- de nationella kulturpolitiska målen
- Västra Götalands vision (utvecklingsstrategi)
- Västra Götalands kulturpolitiska strategi

Den utvecklingspolitiska strategin är intressant formulerad. Regionen har tagit ”ett infrastrukturellt perspektiv på kultur”, vilket ”förpliktar”. Detta beskrivs som ”å ena sidan en helhetssyn på kulturpolitikens olika delar och instrument” och å andra sidan bygger på ”insikten att kulturpolitik kan och bör samverka med andra politikområden, liksom med den politik som bedrivs på andra nivåer, kommunalt, statligt, inom EU”. Är det beställar-

KLYS

Konstnärliga
och Litterära
Yrkes
utövares
Samarbets
nämnd

utförarmodellen som är här och stökar?

Att kultur räknas som ett av fem viktiga samhällsområden (infrastrukturer för Det Goda livet) i Västra Götalands *utvecklingstrategi* är mycket positivt, men vad betyder det att den kulturpolitiska strategin ser kulturen som infrastruktur? **Finns det någon konstpolitisk del i Västra Götalandsregionens kulturpolitik?** Vi saknar skrivningar om kulturens egenvärde och den konstnärliga friheten? Och varför är inte de konstnärspolitiska beskrivningarna som återfinns i avsnittet "konststartsutveckling" en del av den regionala kulturpolitiken?

Själva kulturstrategin "En mötesplats i världen" är på 6 sidor. Där finns svar på flera frågor, och vi skulle gärna se att kulturplanen återgav mer av de något mer utförliga beskrivningarna "III kulturpolitik som infrastruktur" eller "IV kulturpolitikens fem dimensioner". Som det är nu lyfts i princip främst texten om kultur som infrastruktur *som förpliktigar*.

Angående både kulturstrategin och det avsnittet i kulturplanen ser vi inte värdet i att ställa demokrati och konst mot varandra. Vi förespråkar ett alternativt synsätt på demokrati och konst, med stöd av Benjamin Barber, Yudhishtir Raj Isar och Konstnärsnämndens antologi om konstnären och kulturnäringarna (2012:51):

"Liksom demokratin är beroende av civilsamhället för sin liberala anda, så är civilsamhället beroende av konsten. Demokratin vilar ytterst på konstens engagemang för den fria kreativiteten, den öppna mångfalden och obundna fantasin. Ett samhälle som generöst understödjer konsten sysslar inte bara med filantropi, utan vinnlägger sig om att upprätthålla villkoren för sitt eget blomstrande. Detta är kanske det viktigaste enskilda argumentet till stöd för att en demokratisk stat på något vis ska blanda sig i konstnärlig verksamhet – ytterst inte på grund av konstens behov, utan på grund av demokratins behov (Barber1997:11f)".

Kulturpolitiska fält

Som vi redan nämnt är det inte helt tydligt hur de kulturpolitiska fälten förhåller sig till kulturstrategi respektive handlingsprogram och strategiska områden. Men däremot är det mycket glädjande att här finns en underrubrik som heter **Konststartsutveckling**. Vi noterar dock att det avsnittet kommer som tredje underrubrik, efter "Folkbildningen" och "Kulturarvet". Positivt är att avsnittet "Konststartsutveckling" omfattar många bra delar: scenkonstinstitutionerna som förebild och med uppdrag att samverka med fria aktörer; stöd till bildkonstnärer med en institution och till hela det fria kulturlivet förbättrade produktionsvillkor och mötesplatser samt lokaler. Resurser för att stödja rörlighet och internationalisering är mycket välkommet.

KLYS

Konstnärliga
och Litterära
Yrkes
utövares
Samarbets
nämnd

Efterföljande avsnitten "Medier" tycks handla mest om film (och lite om dataspel), men inte som konst, utan mer ur ett närings- och branshperspektiv. Även det avslutande avsnittet om "Litteraturen" tycks utgå främst från ett branshperspektiv.

Något som vi tycker är beklagligt är att underrubrikerna i "Kulturpolitiska fält" saknar insatser kopplade till sig. Om de hade haft det skulle det dessutom varit intressant att i samband med uppföljningen jämföra insatserna och resultat utifrån om området beskrivits som en konst eller en bransch i bakgrundsbeskrivningen.

Handlingsprogram

Kulturplanens handlingsprogram är ett sätt att "operativisera kulturpolitiken och stärka samhällsutvecklingen". Handlingsprogrammen skall utvecklas till insatser i avsnitten "strategiska områden", "kulturen i andra politikområden" och "områden i samverkansmodellen". De skall vara regionsövergripande och "förutsätter en bred samverkan mellan stat, region, kommun, civilsamhälle och näringsliv". **Här undrar vi varför inte det professionella kulturlivet står listat som part i samverkan?**

Det är inte uttalat vad som är utgångspunkten för handlingsprogrammen, inte heller hur handlingsprogrammen förhåller sig till den kulturpolitiska strategin eller hur dessa handlingsprogram förhåller sig till de statliga anslagen för regional kulturverksamhet inom ramen för samverkansmodellen.

Det sista av tre av regionfullmäktige prioriterade målen tolkar vi handlar om det fria professionella kulturlivet och är formulerat som:

- De fria kulturaktörernas roll ska stödjas för att uppnå en god geografisk spridning av kulturaktiviteter

Samverkan med institutioner skyntar bara fram i några av handlingsprogrammen, men inte i alla. Och i "näringslivsutveckla kulturen" talas det om kulturnäringsarna utan att nämna samverkan med de professionella kulturskaparna – själva kärnan. Däremot står att "det är viktigt att poängtera att detta arbete behöver bedrivas i nära samverkan med övrig tillväxtsektor". Se även vår kommentar till avsnittet "Kultur och näring".

Strategiska områden

1. Ett vidgat deltagande
2. Utveckla kapaciteter
3. Gynna nyskapande

KLYS

Konstnärliga
och Litterära
Yrkes
utövares
Samarbets
nämnd

4. Nyttja tekniken
5. Öka internationaliseringen

Ett vidgat deltagande

Det första strategiska området upplevs som det mest genomarbetade och intressanta. Att systematiskt analysera och forska kring detta stödjer vi helt.

Det är under denna rubrik som tväraspekterna jämlikhet, jämställdhet, mångfald, minoriteter och tillgänglighet behandlas. Regionala institutioner är självklart en viktig del och part i arbetet – framförallt i de tydliga insatser som rör tväraspekterna. Vi saknar skrivningar om betydelsen av att även de professionella kulturskaparna ges möjligheter att vara med i planering och genomförande av dessa insatser. Det gäller även skrivningarna kring satsningar på barn och unga, folkbildning och arrangörsledet. I en enda insats under barn och unga hittar vi ”författare” som uttalad aktör, samt i avsnittet om folkbildningen som ”arbetar i skärningspunkt mellan olika verksamheter, mellan det professionella kulturlivet och amatörkultur, mellan utbildning och bildning [etc]” och som ”genom sitt arrangörsskap sprider [...] den professionella kulturen geografiskt”.

Utveckla kapaciteter

Insatsen under rubriken tycker vi är lovande, även om den kunde ha konkretiserats än mer. Samverkan mellan institutioner och det fria kulturlivet är viktigt, och inte bara för att institutionernas kompetenser skall ”stå till förfogande” som planen antyder - utan för att sådant utbyte även generellt gynnar konstnärlig kvalitet och förnyelse.

Gynna nyskapande

Insatserna i slutet av texten stödjer vi helt och fullt, vi tolkar det som att Västra Götalandsregionen vill stärka det professionella kulturlivet och allra helst det fria kulturlivet genom satsningar på kulturell infrastruktur och nya stödformer.

Givet de insatserna undrar vi dock hur vi skall tolka den svepande text som leder fram till insatserna? Den tycks inte bygga på kartläggningar och nulägesanalys på samma sätt som många av övriga avsnitt gör.

Det första stycket om ”prosumenter” anser vi hör hemma under den tidigare rubriken om vidgat deltagande. Däremot välkomnar vi här en analys och förståelse av konstnärliga uttryck i nya former. Vi håller med om att konstnärerna inte längre ”enbart [går] att beskriva i gamla genrer eller under etablerade etiketter” (vår kursivering). **Att använda och försöka**

KLYS

Konstnärliga
och Litterära
Yrkes
utövares
Samarbets
nämnd

omdefiniera konstnärlig förnyelse till ett argument för att stödja "prosumenter" på bekostnad av våra yrkeskårer, tar vi dock starkt avstånd från.

En av insatserna har ett särskilt fokus på författare och bildkonstnärer. I andra avsnitt i kulturplanen går även att hitta särskilda satsningar på form/konsthandverk, dans samt musik. Här undrar vi om det gjorts en kartläggning som visat att just författare och bildkonstnärer är de yrkesgrupper med sämst förutsättningar för nyskapande? Att vissa konstområden och konstarter blir föremål för särskild genomlysning och satsningar under en kulturplanepериод är inget vi motsätter oss, men KLYS och medlemsorganisationerna skulle gärna se att sådana satsningar formuleras som del av en långsiktig plan att stödja utveckling inom *alla* konstarter (och branscher). Det tror vi är syftet, men det skulle kunna utvecklas i en tydligare beskrivning.

Nyttja tekniken

Även i detta avsnitt beskrivs de så kallade prosumenternas behov: "Dagens prosumenter kräver att digitala plattformar är tillgängliga och öppna så att de kan återskapa sig själva." Vi undrar vad som menas här – är tanken att alla arkiv, även sådana som innehåller upphovsrättsskyddade verk, skall öppnas upp för att bli material till prosumenter?

Öka internationaliseringen

Det är mycket positivt att Västra Götlandsregionen lyfter upp internationaliseringen som ett viktigt strategiskt område. Däremot ser vi gärna tydligare skrivningar – och insatser – som stödjer våra olika yrkesgrupper att verka på en arbetsmarknad som sträcker sig utanför landet gränser.

Tvärsektoriell samverkan

Det här avsnittet tycks sammanfatta diskussioner mellan regionen och kommunerna och samt handla om regionens framtida stöd till kommunerna för att "stimulera den samhälleliga utvecklingen, skapa förutsättningar för olika kulturella aktiviteter, samt initiera forskning kring kulturella och kreativa näringar". Det skall man göra med hjälp av metoden Cultural Planning.

Särskilt intressant verkar satsningen "Offentlig miljö som konstform" i Fyrbodals kommunalförbund vara. Projektet syftar till att "lyfta fram och ta vara på den konstnärliga resursen i orternas statsutveckling och integrera konstnärlig kompetens i plan- och gestaltningsprocessen". Vi ser fram emot att ta del av resultatet.

Sveriges Författarförbund - Sveriges Dramatikerförbund - Svenska Journalistförbundet - Sveriges Läromedelsförfattares Förbund - Konstnärernas Riksorganisation - Föreningen Svenska Tecknare - Föreningen Sveriges Konstantverkare och Industriformgivare - Svenska Fotografers Förbund - Föreningen Svenska Tonsättare - Föreningen Svenska Kompositörer av Populärmusik - Federationen Svenska Musiker - Svenska Teaterförbundet - Svenska Regissörsföreningen - Oberoende Filmars Förbund - Unionen - klubbarna vid Sveriges Radio, Sveriges Television och Utbildningsradion

KLYS

Konstnärliga
och Litterära
Yrkes
utövares
Samarbets
nämnd

Göteborgs kommuns eventuella satsningar på Litteraturens hus samt etableringen av ny konsthall med utökat uppdrag för samtidskonsten liksom utvecklingen av regionalt nätverk för gästspelsverksamhet verkar också intressant.

Kulturen i andra politikområden

Högskola och universitet

Att studera kulturpolitikens effekter är ett mycket angeläget forskningsfält som vi stödjer helt och fullt. KLYS medlemsorganisationer ingår gärna i samverkan runt metodutveckling på detta område.

Kompetensutveckling Trappan/Kulturkraft Väst

Satsningarna på kompetensutveckling är mycket central för våra grupper och här har särskilt Trappan och Kulturkraft Väst varit mycket framgångsrika exempel. I och med att Kulturkraft Väst avslutats under våren 2012 är det angeläget att skapa en långsiktig och stabil ekonomisk grund för Trappans fortsatta verksamhet.

Kultur och näring

De senaste åren har de s.k. kulturella och kreativa näringarna och deras betydelse för samhället varit i fokus på olika sätt. Det är dock viktigt att komma ihåg att regeringens satsning på kulturella och kreativa näringar inte handlar om skapande verksamhet, utan mer om att underlätta och skapa möjligheter för företagande, genom inkubatorer, branschguider och annan information, inte minst på webben.

Vi kan därför inte nog understryka vikten av att separera åtgärder och strategier för skapande verksamhet å ena sidan, och å andra sidan åtgärder för att utveckla kommersiell verksamhet. Vi hänvisar även här till Isar och Konstnärsnämndens antologi (2012:43): "Ett annat problem med diskursen om kreativa näringar är att det i den antas att varje form av konstnärlig produktion har med näringsverksamhet att göra.[...] Men vilken roll kan den konstnärliga verksamhet spela som inte bedrivs som näringsverksamhet?".

Denna sista fråga skulle vi gärna se lyft lika ofta som målsättningen om att näringslivsutveckla alla konstarter.

Områden i samverkansmodellen

Se vår generella kommentar inledningsvis om att vi saknar beskrivning av hur samråd med det professionella kulturlivet gått till.

Sveriges Författarförbund - Sveriges Dramatikerförbund - Svenska Journalistförbundet - Sveriges Läromedelsförfattares Förbund - Konstnärernas Riksorganisation - Föreningen Svenska Tecknare - Föreningen Sveriges Konstantverkare och Industriformgivare - Svenska Fotografers Förbund - Föreningen Svenska Tonsättare - Föreningen Svenska Kompositörer av Populärmusik - Federationen Svenska Musiker - Svenska Teaterförbundet - Svenska Regissörsföreningen - Oberoende Filmars Förbund - Unionen - klubbarna vid Sveriges Radio, Sveriges Television och Utbildningsradion

KLYS

Konstnärliga
och Litterära
Yrkes
utövares
Samarbets
nämnd

Scenkonst

Det är glädjande och betydelsefullt att man lyfter Trappans kompetensutvecklingsarbete och verkligen poängterar dess betydelse som ett fortsatt och långsiktigt verktyg att säkerställa kvaliteten och kompetensen i regionen.

Det är även viktigt att man uppmärksammar att om de offentliga anslagen inte förmår att hålla jämna steg med pris- och löneökningar hotas möjligheterna att behålla den höga kvalitén och den nuvarande omfattningen på verksamheterna samtidigt som utrymmet för förnyelse och utveckling krymper.

Dans

Positivt att man vill satsa på en förbättrad infrastruktur för dansen i regionen. Det besked som nyligen lämnats om att bibehålla och utveckla Regionteater Västs Dansscen i Borås är ett betydelsefullt bidrag till detta.

Film

Trappans betydelse för kompetensutveckling inom filmområdet är angeläget att poängtera. Den samverkan som finns mellan Film i Väst och filmutbildning i Trollhättan så väl som Akademi Valand/Filmhögskolan är positivt och något vi gärna ser att man uppmärksammar.

Litteratur

Klys anser att litteraturen måste anges som ett eget konstområde. Att biblioteken har egen rubrik, enligt den statliga modellen för samverkan, är bra men inte tillräckligt. Litteraturen är ett väsentligt bredare område än biblioteksverksamheterna.

Vad gäller folkbibliotek anser Klys att Västra Götalandsregionen bör ta tydlig ställning mot folkbibliotek på entreprenad och att biblioteken måste ges tillräckliga resurser för att kunna arbeta med sitt läsfrämjande uppdrag. Vidare att skolbibliotek ska finnas och vara bemannade med för uppdraget utbildad personal.

Beträffande skolans nyttjande av professionella författare och översättare bör regionen bättre understödja verksamma förmedlare, exempelvis Författarcentrum Väst, i arbetet med att förse skolor med dessa kompetenta resurser i att introducera barn och ungdomar i läsande och eget skrivande, och tillse att det grundläggs en rimlig arvodering för dessa. Regionen bör stödja läsfrämjande och litteraturspridande projekt som bygger på bredd, kvalitet och tillgänglighet.

KLYS

Konstnärliga
och Litterära
Yrkes
utövarers
Samarbets
nämnd

Regionen bör också aktivt arbeta för att en eller flera kommuner ska ta emot fristadsförfattare.

Uppföljning och utvärdering

Här står att utvärderingen av kulturplanen kommer utgöras av en analys och sammanställning av om de planerade insatserna i kulturplanen uppfyllts. Här vill vi lyfta ett metodproblem. Resultatet av en insats kan inte mätas i termer av att de uppfyllts. Den analysen säger mycket lite om kvaliteten och framförallt effekten av insatsen. Därför efterlyser vi generellt att insatser i kulturplaner inte bara anger en tydlig riktning, utan har en konkret målsättning och formuleras i termer av *hur* insatserna skall genomföras.

Särskilda utvecklingsområden

Här anges återigen en särskild sorts områden. Vid något möte har man bestämt att vidgat deltagande och utveckling av vissa konst och kulturområden samt nya sätt att gestalta kultur är viktigt och därför formulerat ytterligare fyra särskilda utvecklingsområden. Här är det inte längre Litteratur och bildkonst som är framlyfta för extra förstärkning, utan "musik och konst" i de två särskilda utvecklingsområden: "Utvecklingscentrum för samtida musik- och ljudkonst" samt "Den samtida konsten". Problembeskrivningarna i dessa två insatser som direkt berör många av våra medlemmar är bra.

Dialoger och nätverk

I kulturplanen står att "samverkan inte kan påtvingas utan den uppstår och utvecklas spontant när personer och verksamheter hittar gemensamma intressen att undersöka och utveckla". Det skriver KLYS och medlemsorganisationerna helt under på. Däremot tror vi att det även här är viktigt att arbeta för transparens i hur samverkan och dialog gått till. I andra regioner har KLYS lyft förslaget om att använda sig av en konstområdesövergripande grupp av professionella kulturskapare som en konkret arbetsgrupp kopplad till kulturplanen. Vi vet att Västra Götalandsregionen haft en sådan arbetsgrupp, men undrar varför det inte beskrivs mer utförligt i kulturplanen. Är inte reflektioner över metod och process också viktiga fundament för strategier för framtiden? Inte minst för att det finns många både från det professionella kulturlivet och det civila samhället som *inte* tagit del av dialoger och samverkan. **Kunde inte det vara en särskild insats under rubriken "vidgat deltagande": se över hur dialoger och samverkan kopplat till kulturplanen kan kommuniceras och nå en bredare krets?**

Sveriges Författarförbund - Sveriges Dramatikerförbund - Svenska Journalistförbundet - Sveriges Läromedelsförfattares Förbund - Konstnärernas Riksorganisation - Föreningen Svenska Tecknare - Föreningen Sveriges Konstantverkare och Industriformgivare - Svenska Fotografers Förbund - Föreningen Svenska Tonsättare - Föreningen Svenska Kompositörer av Populärmusik - Federationen Svenska Musiker - Svenska Teaterförbundet - Svenska Regissörsföreningen - Oberoende Filmars Förbund - Unionen - klubbarna vid Sveriges Radio, Sveriges Television och Utbildningsradion

KLYS

Konstnärliga
och Litterära
Yrkes
utövares
Samarbets
nämnd

Avslutande kommentar

Slutligen vill vi å alla kulturskarpares vägnar tacka för möjligheten att få komma med synpunkter på kulturplanen. Dessa har tagits fram inom KLYS Samverkansgrupp, där våra fyra huvudområden – ord, ton, bild/form samt scen/film – finns representerade.

Med vänliga hälsningar

Anna Söderbäck, ordförande, anna@klys.se, 070-219 51 21

Giulia Ray, samverkanssamordnare, giulia@klys.se, 070-262 19 38

KLYS i samverkansmodellen

Vad gör KLYS i samverkansmodellen?

KLYS arbetar med att *stödja* och där det behövs *utveckla* strukturer av professionella kulturskarpere. Vi samverkar gärna med regionala tjänstemän och politiker om metodutveckling för hur samråd och dialog med professionella kulturskarpere kan gå till. KLYS anser inte att formen för samråd är det centrala. Oavsett vilken form för samråd regionen väljer, bidrar gärna KLYS och dess medlemsorganisationer.

Vi listar här några frågeställningar vi identifierat som viktiga att lyfta i arbetet med samverkansmodellen.

Grundläggande värden

- Hur bevakar kulturplanen kulturens egenvärde och balansen mot aspektpolitik?
- Hur arbetar regionen med konstnärlig kvalitet och förnyelse och med vilka konkreta målsättningar?
- Hur arbetar regionen aktivt utifrån principen om armlängds avstånd, med tydliga gränsdragningar och principiella ställningstaganden?

Sveriges Författarförbund - Sveriges Dramatikerförbund - Svenska Journalistförbundet - Sveriges Läromedelsförfattares Förbund - Konstnärernas Riksorganisation - Föreningen Svenska Tecknare - Föreningen Sveriges Konstantverkare och Industriformgivare - Svenska Fotografers Förbund - Föreningen Svenska Tonsättare - Föreningen Svenska Kompositörer av Populärmusik - Federationen Svenska Musiker - Svenska Teaterförbundet - Svenska Regissörsföreningen - Oberoende Filmars Förbund - Unionen - klubbarna vid Sveriges Radio, Sveriges Television och Utbildningsradion

KLYS

Konstnärliga
och Litterära
Yrkes
utövarers
Samarbets
nämnd

Kulturskapares villkor

- Hur formuleras regional konstnärspolitik i regionen?
- Vilka målsättningar formulerar regionen utifrån betydelsen av rimliga avtal och ersättning till kulturskapare för deras arbete?
- Hur ser de regionala förutsättningarna ut för att verka som konstnär? Hur arbetar regionen med kartläggning av kulturskapare i regionen och deras villkor och hur är de kopplade till långsiktiga utvecklingsmål?
- Hur kan regionalt verksamma kulturskapare stödjas med kompetensutveckling och vidareutbildning, alltså inte bara satsa på att utbilda och locka till sig, utan också stödja de redan yrkesverksamma som valt att vara kvar i regionen?
- Hur diskuterar och synliggör regionen skillnaden (i villkor) mellan yrkesutövande och amatörer?

Kulturell infrastruktur

- Hur ser utbudet av lokaler för mötesplatser och arbetsplatser ut i regionen, dvs. replokaler/verkstäder/träningslokaler/inspelningsstudios – och vad kan byggas ut/förstärkas lokalt/regionalt?
- **Vilken strategi formulerar regionen i sin kulturplan angående samspelet mellan institutioner och den fria sektorn?**
- Vilka stödfunktioner finns för professionella kulturskapares företagande i regionen?
- På vilka sätt kan regionen och dess kommuner integrera kulturskapare som självklar samarbetspart?
- Vad har regionen för utvecklingsmål för regionöverskridande verksamhet?
- Hur planerar regionen att arbeta med och utveckla nationella och internationella samarbeten?